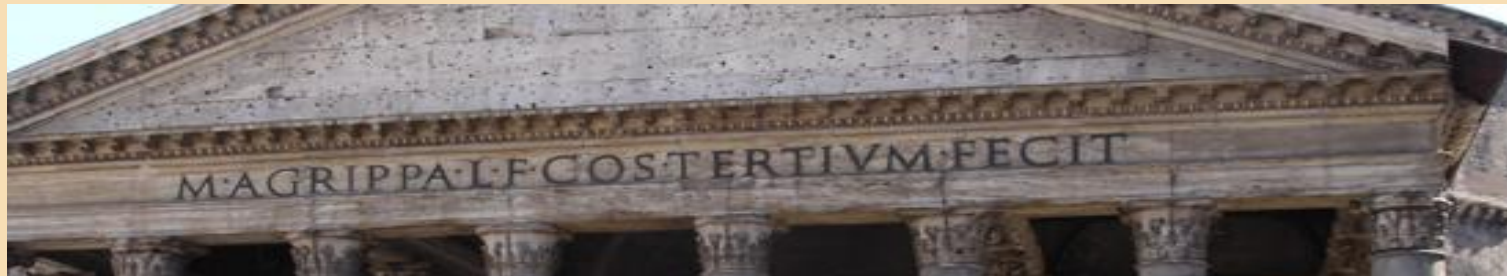

Rom-guide.dk er Danmarks store internetportal til Rom. Her kan du finde hoteller, lejligheder og andre overnatningstilbud, omtale af byens seværdigheder og mange praktiske oplysninger til brug for den kommende rejse.

Pantheon

Dette imponerende bygningsværk er Roms mest velbevarede antikke bygning, opført omkring år 120 under kejser Hadrian. Den afløste en tidligere tempelbygning, som konsulen Marcus Vipsanius Agrippa, kejser Augustus svigersøn, havde ladet opføre år 27 f. Kr. Det første Pantheon blev ødelagt ved brande i år 80 og 110.

Vi ved ikke hvordan det oprindelige Pantheon har set ud, da kun få dele af det oprindelige tempel er bevaret, mest iøjnefaldende frontens latinske indskrift:

M.AGRIPPA. L. F.COS.TERTIVM. FECIT – der i oversættelse fortæller at: Marcus Agrippa, Lucius søn, konsul for tredje gang, byggede det. Pantheon var, som navnet angiver, et tempel for alle guder.

Et passende navn for det vrirmede med guder i det store romerske imperium, hvoraf mange var identiske, men kendt under forskellige lokale navne.

Det antikke kildemateriale er yderst sparsomt: Vi ved ikke, hvorfor Pantheon blev bygget eller hvad det blev brugt til og meget lidt om, hvordan det var udsmykket indvendigt.

Fra år 609 blev bygningen indviet som kristen kirke under navnet Santa Maria ad Martyres, da Pave Bonifacius IV fik bygningen i gave af den byzantinske kejser Focas. Siden renessancen har bygningen også været anvendt som gravkirke, bl.a. for malerne Rafael (død 1520) og Baldassare Peruzzi (død 1537) og barokkomponisten Archangelo Corelli (død 1717).

To italienske konger og en dronning efter genforeningen i 1870 ligger også begravet her og Pantheon er stadig i brug ved visse kirkelige lejligheder.

Selvom bygningens konvertering til kirke reddede den som bygning, så hindrede det dog ikke en massiv plyndring af mange af bygningens originale elementer.

Kejser Konstans II "organiserede" i år 663 en lang række kunstværker og statuer i Rom sammen med Pantheons originale forgyldte bronzetag og tog det hele med sig til sin residens i Konstantinopel. Og megen af det fine marmor som bygningen oprindeligt var beklædt med forsvandt også senere til andre bygningsværker i Rom.

Pave Urban VIII fjernede i starten af 1600-tallet bronzen fra porticoens tag. Denne blev delvist anvendt af Bernini ved skabelsen af den store bronzebaldakin i Peterskirken; resten blev anvendt til støbning af kanoner til Castel Sant'Angelo.

Det var dette ran der fik romerne til at hævde: Quod non fecerunt barbari, fecerunt Barberini - i oversættelse: Hvad ikke lykkedes for barbarerne, lykkedes for Barberinierne (pavens slægtsnavn).

Derudover er de skulpturer der har prydet det 3-kantede pediment over porticoen forsvundet; fæstningshullerne efter disse skulpturer kan stadigvæk ses.

Til gengæld fik bygningen under samme pave af Bernini tilføjet 2 klodsede tårne, af romerne kaldet "Pantheons æselører" - disse blev med god grund fjernet i slutningen af 1900-tallet.

Oprindeligt har en høj trappe ledt op til Pantheons portico, men trappen ligger i dag skjult men delvist bevaret under det nuværende gadeniveau, der her, som så mange andre steder i Rom, ligger op til 10 meter over det antikke niveau.

Pantheons portico bæres af 16 korintiske søjler i 3 rækker, 8 i forreste række og 2 x 4 i siderne bagved. Søjlerne stammer fra Egypten, er 1 ½ m. i diameter, 12 m. høje og vejer hver 60 tons. De 2 yderste søjler hælder 9 grader indad for at udligne den skæve vægtfordeling af den overliggende arkitrav. En rektangulær bygning forbinder porticoen med rundtemplet. Bronzedørene, oprindeligt forgyldte, er originale, om end stærkt restaurerede.

Højden til Pantheons kuppeltop og diameteren på bygningen er nøjagtig den samme: 43,3 m. og hullet i toppen har en diameter på 8,3 meter. Åbningen er den eneste lysgiver og virker også som ventilationskanal. Gulvet falder let mod midten, så regnvandet gennem kuppelåbningen kan opsamles og føres bort.

Taget, støbt i beton, støttes af 8 koncentriske tøndehvælvinger. Tykkelsen på taget varierer fra 6,4 m. ved basen til 1,2 meter ved toppen. Kassetteinddelingerne i taget og åbningen i toppen er lavet for at nedbringe vægten, uden at konstruktionen mister styrke og bæreevne. Kassetterne har sandsynligvis i antikken været udstyret med en eller anden form for dekoration.

Betonen er en cementblanding af kalkmørtel og vulkansk grus, iblandet pimpsten og mindre klippestykker, meget lig moderne beton. Moderne forskning har målt, at trækspændingen er reduceret med hele 80 % ved konstruktionen af det gradvist tyndere tag og kassetteudskæringerne. Et imponerende stykke ingeniørkunst.

Den billedmæssige udsmykning i Pantheon er ikke speciel spektakulær. Af kongegravene ligger Victor Emanuel II (død 1878) til højre i kirken. Lampen der lyser over monumentet er til ære for kong Victor Emanuel III, der døde i eksil i 1947. Til venstre i kirken ligger gravene for Umberto I og hans dronning, Margherita di Savoia. Medlemmer af royalistiske foreninger holder stadig æresvagt ved de kongelige grave.

Mange besøgende danskere har undret sig over "Dannebrog" i det kongelige våbenskjold på gravene. Det er nu ikke det danske flag men et ligesidet hvidt kors på rød bund, som er våbenflaget for Kongehuset Savoien og den norditalienske provins af samme navn.

Det første kapel i venstre side er indviet til det kunstneriske selskab, Confraternita degli Virtuosi di Pantheon. Dette selskab har haft en række store kunstnere og arkitekter fra barokken og fremefter som medlemmer, bl.a. Sangallo, Bernini, Cortona, Algardi m.fl. og selskabet eksisterer stadigvæk under navnet Accademia Pontefica di belle Arti og har i dag til huse i Palazzo Cancellaria ved Campo dei Fiori.

I den tredje niche ligger maleren Rafael begravet i en enkel stenbuste med den latinske indskrift: Ossa et cineres Raphaelis - i oversættelse: Rafaels ben og aske. Busten oven over graven er fra 1833. Ved siden af ligger Rafaels forlovede, Maria Bibbiena.

Hun er ikke identisk med den berømte bagerdatter på Rafaels vidunderlige billede i Palazzo Barberini; hun hed Margherita Luti.

Bag ved Maria Bibbienas grav ses det af Rafael bestilte billede af Lorenzetto, Madonna del Sasso, klippemadonnaen, fra 1524.

Igenom århundreder hævdede og fremviste det berømte kunsthistoriker, Accademia di San Luca, at de var i besiddelse af Rafaels hovedskal. I 1835 genåbnede man Rafaels beskedne stenbuste i Pantheon, og kunne konstatere at Rafael i så fald må have haft 2 hoveder!

Ved en storslået iscenesat ceremoni, hvor Thorvaldsen som præsident for S. Luca-akademiet gik i spidsen for processionen, blev den originale Rafael igen bisat i Pantheon, og hele ceremonien er beskrevet af H.C. Andersen i hans rejsedagbøger fra Rom.

Et yderligere Thorvaldsen-indslag i Pantheon ses efterfølgende i Kapellet for Korsfæstelsen. Korset er fra det 15. årh. og på højre sidevæg nederst ses Thorvaldsens buste af pavens kardinalsekretær, Consalvi, hvis hjerte er begravet i stenbusten nedenunder med Thorvaldsens relief, der fremstiller Consalvi, da han overgiver de af franskmændene i 1824 fem tilbagegivne pavelige provinser til Pius VII.

Det var samme Consalvi der ved den franske besættelse af Rom i 1799 af den franske guvernør blev truet med, at franskmændene ville knuse den katolske kirke, hvis pavestaten ikke makkede ret. Hertil svarede Consalvi: Det tror jeg ikke på, det har vi selv forgæves forsøgt gennem de sidste 1800 år!

Var Pantheon også et kæmpemæssigt solur?

Robert Hannah, professor i antikkens historie og ekspert i antikkens tids- og kalenderberegning, har i 2009 fremsat den teori, at Pantheon også er konstrueret som et uhyre stort solur der bl.a. viste, hvornår det var forårs- og efterårsjævndøgn.

Når solens stråler kl. 12 middag ved forårs- og efterårsjævndøgn med et 48 graders vinkelindfald gennem hullet i kuplen ramte gitteråbningen over indgangen til Pantheon, så skinnede de magisk ud på gulvet i den søjlebårne nordvendte forhal til Pantheon. Dette anser Hannah ikke for at være en tilfældighed.

Til støtte for teorien inddrages den store ottekantede aula i Neros gyldne Hus ved Colosseum, som i mindre format har samme kuppelkonstruktion som Pantheon og med det samme solindfald mod indgangen ved forårs- og efterårsjævndøgn.

Hannah ser ikke alene Pantheon som et astronomisk fænomen, men snarere som en essentiel del af den solkult der blev introduceret af kejser Augustus.

Og det højere teoretiske skoleridt inden for denne kejserlige solkult inddrages nu med en teori om en nøje indbyrdes placering af Pantheon, Augustus Mausoleum, solur og fredsalter (Ara Pacis) på Marsmarken sammen med Hadrians Mausoleum (det nuværende Castel Sant'Angelo).

Denne solkult importerede romerne fra Egypten og den fik en væsentlig opblomstring under Kejser Hadrian, der byggede det nuværende Pantheon.

Der kan læses en mere uddybende omtale af Hannahs teori på Rom-guide.dk ved at klikke her. Og er man i Rom den 23. marts eller 23. september, så er der nu en god grund til at besøge Pantheon kl. 12 middag for at observere lysfænomenet.